

Mesec februar 18—

Da, tudi jaz sem se dovolj spremenila. Moj lanski dnevnik spričuje marsikaj, kar me dela sedaj, ako ga čitam, le smešno. Dnevnik govori o marsičem, predstavlja mi žalostne in vesele dogodljaje iz šolskih let, a končuje z besedami, ki pričajo, da mi srce ostane odslej mrtvo za vsako živo bitje. Ali sedaj? — — Rojijo mi druge misli po glavi, kajti srce goji mi nekaj takega, ki mi moje nekdanje menenje popolnoma predrugači. Nekdaj sem ljubila in ta-le prva ljubezen se je vsadila v moje srce tako, da mi niti ni možno izruti iz njega vseh korenin. Čestokrat se mi vzbujajo spomini na onega, katerega bi morala sovražiti, na onega, poleg katerega sem vžila toliko srečnih a vsled katerega tudi mnogo neprijetnih trenutkov. Ti spomini se ne oglašajo le ko je krog mene vse tiho, ampak še celó takrat, ko si s svojim posetom nekdo upa me razveseliti, kogar navzočnost me pa dolgočasí, dasi sem gotova, da me dotičnik ljubi in kojega pomilujem, ker mu ljubezni ne morem vračati. Mislila sem, da ga bodem mogla kedaj ljubiti a motila sem se. Spoštujem ga kakor značajnega moža, a ljubiti mi ga vendar ni možno z ono strastjo, kakor sem ljubila onega drugega. Spoznala sem, da biva v njem blaga duša in trden značaj.

Mesec marec 18—

Ker mi je včeraj preostalo nekoliko časa, sem se namenila pospravljati v svojem predalu, v katerem je bilo zadnje dni vse razmetano. A to se ni zgodilo tako hitro, ker tukaj sem vzdignila kak star listek, tam zopet kako drugo znamenje, ki me spominja prošlosti. Že je bilo vse v redu, kar se zagledam v neko škatljo, ki ni bila videti prazna. Oh, saj vem predobro, da je shranjeno tam notri uvelo cvetje, katero mi je nanosil oni, katerega ne ljubim. Čemu tedaj hranim vse to? Ne vem, kaj bi si na to odgovorila. Početkoma, ko mi ni še bil razkril svoje ljubezni, mi je bil zelo simpatičen in razveselila me je njega bližina; ali sedaj?

Ženske smo kedaj res čudne; čestokrat hrepenimo po kaki stvari — — ali ko jo imamo, ko čutimo, da gospodarimo čez njo, smo je že naveličane. Tako sem n. pr. jaz dan za dnevom pričakovala, da mi razkrije svojo ljubav. Ker sem spoznala, da mu nisem indiferentna, čakala sem na to z nekako radostjo; pri tem nisem niti pomislila kaj naj mu odgovorim tedaj. Konečno je došel ta le hip, po katerem sem hrepenela. Menda je name vplivala romantičnost, ki me je obdajala, da sem se smatrala jako zadovoljno, ko sem poslušala lepe izraze, s katerimi je izraževal svojo udanost. Našel bi svojo srečo le z menoj — — no tega ni napačno povedal. In takrat sem molčala, akoravno sem gojila v svojem sreču neko čustvo do njega, katero nisem vedela kako bi označila.

Prešlo je mnogo dnij, a on kljubu temu, da ni dobil mojega odgovora, je hojeval k meni čestokrat, a nikoli več ni zinil besede o ljubezni. To mi ravno ni ugajalo in zato ni čudno, če sem se o njegovi navzočnosti dolgočasila. Ženski navadno ugajajo oni možki, ki jo razveseljujejo na kak način; dopadejo jej navadno

oni, ki kažejo svojo ljubav v vsakem slučaju, a ne oni, ki se izdajajo le s kakim pogledom in ki še celó govorijo le take stvari, katere nje ne zanimajo. Tak je bil tudi on in postal mi je dolgočasen. Želela sem se ga otresti s tem, da nisem se pokazala, ako je prišel, bodi si, da sem se mu javila bolno ali kaj družega. A nič ni pomagalo, to ga ni ustrašilo. Nekega dne sem bila sama doma. Sluteca, da pride, hotela sem se ga iznebiti; a kako? (Pride še.)

Izpremin.

Prišle so v spomin mi solze,
Ki nekoč sem jih jokala:
Oj čemu, čemu? — Neumnost!
Glasno sem se jim rogála.

Včasih pa premišljam srečo,
Smešno srečo, ki zdaj ni je,
In v spominu tèm pogosto
Solza mi okó zalije.

Vida.

Moj svet.

Sedanost vživaj in v minole dni
Nazaj si jih želé, se ne oziraj,
Nikdar v bodočnost strahoma očij
Izposuje gorje si, ne upiraj!
Če hočeš, da nesreča vsa ti jenja,
Razum ti bodi gospodar življenja....

Márica II.

Rodoljubje in naše ženstvo.

Spisala Milka.

„Svaka zvezda svojim svetlom sieva
Svaka ptica svojim glasom pieva,
Ti jezikom svojim sbori!
Sladkim glasom materinim —“

Preradović.

Rodoljubje, ti dragoceni zaklad, katerega čuva vsak veren domorodec, kojega skrbno hrani in širi — javljal se ne le z besedami, temveč dejanski!

Različna so početja posameznikov, njih smoter pa je le jeden. Opazuje se ta razlika osobito med ženstvom in moštvom.

Mož javlja svojo ljubav do roda duševno in materialno. Kaže jo sè svojo krepostjo in energijo v svojem govoru in početji. Kaže jo mladenič, mož, starec.

In žena — kako kaže, kako more ona kazati rodoljubje svoje? Žena, mirna vladarica doma, kako naj javlja ljubav do roda svojega? Mar v javnih govorih, ali v burnem delovanji? — Ne, tiho in mirno pokaže lahko vsaka žena kako srčno ljubi narod svoj.

Slovenka! bodi mati ali žena, hči ali sestra, kaži svoje rodoljubje vselej in poyšod, a kaži je dejanski.

Deluj za rod, za katerega te je sam večni Bog odločil, posadivši te med Slovence, a deluj zdravo, premišljeno, mirno. In kje je tvoj delokrog? . . .

V prvem listu „Slovenke“ čitala sem med drugim — dohajale so le na ples. — Žalibog, da je to kruta istina. Toda rodoljubje, ki je le med plesom vzraslo ni vztrajno, ni pravo, ni zdravo: poginiti in vsahniti mora.

Ne plesišče, ne oder bodi naš delokrog, marveč dom, domače ognjišče, pod domačim krovom bodi naše narodno zbirališče. Tukaj navdušujmo se, tukaj poučujmo druga drugo.

Slovenska mati zavedaj se najprej ti svojega rodoljubja, ti sama navdušuj se za svoj rod; a potem uči, uči svojo deco tega krasnega jezika. Ne zabi, da dete ume le materin jezik. In v tem sladkem jeziku pevaj, prigovarjaj svojemu detetu. Glej, slovenska majka, tebi je dan najširši delokrog: polje, kjer lahko plodonosno seješ s polno zavestjo, da ti seme ne pada na kamenita tla. V tem krogu, v svojej obitelji storiš lahko največ za narod svoj. Dani so ti najdražji biseri — otroci. Te poučuj ti prva učiteljica, a poučuj jih v svojem jeziku, v naši slovenščini. Slovence je bistre glave, tujih jezikov se kmalu priuči. Zatorej ne boj se zbadljivih besed, češ, njeni otroci niso olikani, govore le slovenski. — S ponosom oziraj se na svojo slovensko deco. Uverjena bodi, da to čustvo, ki si ga vcepila v srce svoje mladine, ostane večno. Ponosna bodeš zrla enkrat na svoje vrle narodne sinove in hčere. Gotovo, le ti mati slovenska najlažje in največ storiš v narodno probujo, kajti v tvojih rokah leži vsa bodočnost naroda.

„Mladina je bodočnost naša“ izraža se pesnik. In ta mladina izročena je v drugi vrsti tebi slovenska učiteljica.

„Ne samo, kar velevala mu stan,

Kar more, to mož je storiti dolžan —“

Ne le z vednim jednoličnim poučevanjem spolniš dolžnosti svoje; marveč glavna naloga ti je dana, da poučevaje sebe, poučuješ tudi druge, da vzbujevaje v sebi domovinsko ljubav, vcepiš jo tudi v srca izročene ti mladeži. Dosežeš pa to z vztrajnim, marljivim poučevanjem materinega jezika. „Materni jezik je prvi dar božji, v katerem pregovorimo in za njega nam ima biti pred vsemi družimi jeziki mar, da ga častimo, likamo, radi govorimo, prepevamo in v njem se veselimo“ — je pisal pokojni Slomšek.

Res, govoré materin jezik, čutimo se celo na tujem — doma. Kako torej bi ti ne bilo mar, o učiteljica, čuvati ta neprecenljivi zaklad? Ne hiti dalje s svojim poukom, temuč postoj včasih in s preprostimi besedami povej deci kako lep je materin jezik. Revno, majhno otroče zrla bode v te, nerazumevši popolno besed, a razmišljevalo bode te besede, ki si mu jih v šoli govorila. Zraste ono, ž njim raste tudi razum, s katerim spozna pomen tvojih besed.

Dobivši prvi list „Slovenka“, vskliknila sem „Zora

puca, bit će dana“. S temi besedami pozdravil je slavni Preradović upapolno 1848. leto, ono leto, ko se je i našemu jeziku priznala enakopravnost. Mračilo se je še, a tam na narodnej ledini stali so možje, sami krepki delavci, orali in kopali so to teptano ledino ter spreminjali jo v krasne narodne grede.

Hiteli so z delom, da bi skoraj napočil dan, svitel dan našemu rodu. Vrli rodoljubje boriti so se morali z gmotnimi in duševnimi ovirami. Ni čuda, da so prehiteli nas sosedni narodi, da je tudi naše ženstvo zaostalo za ženstvom tujih narodov. Naše mamke niso se učile v slovenskih šolah. Ni jim donela na uho mila slovenščina. Tuja učiteljica govorila jim je le v tujem jeziku, navduševala jih je za tujo govorico. Kaj čuda torej, da danes se splošno slovensko ženstvo še ne zaveda svoje narodnosti, da ravno v ženskih srcih rodoljubje ni še ono pravo, nesebično in vztrajno, marveč večina le ponarejeno . . .

Zatorej, ko sem zagledala prvi slovenski ženski list, vskliknila sem: „Zora puca, bit će dana“. — Da, da, tudi med nami drage Slovenke, naj bode dan, naj nastopi dan narodne probuje, oni dan, ko vsaka Slovenka s ponosom poreče: „Slovenka sem“. Izginejo naj vse osebuosti, in ž njo izgine naj vsaka narodna mlačnost.

Pod domačim krovom zbirajmo se, s tega vzvišenejšega mesta sklepajmo se naše „Slovenke“, ter čuté in mislé z njo ne plaho in skrito, marveč javno in odločno porečemo svetu, da smo Slovenke. A ti slovensko dekle, ohrani ta ponos, to zavest v svojem srci in jo širi v krogu svojem. Proč s krinko! Slovenka z „dušo in telesom“, prava Slovenka spoznaj se za tako, bodi že doma ali v tujini, v cerkvi ali na plesu, v mestu ali v vasi.

„Ime slovensko tebi sveto bodi,
Ne srami ga, sramiti ga ne daj,
Da bode spoštovano med narodi
Surovosti, podlosti ne poznaj,
Povsod naj plemenitost tebe vodi,
To Slovenko pravo znači naj!

V i z i j a.

Povsod ljubeznjivi obrazi, smehljajoči se, veseli, a moje srce sovražno, kalno, polno tuge in groze! . . .

Tavala sem dalje iz ulice v ulico. Orglje! . . . Da, ti glasovi se ujemajo z notranjostjo mojo.

Vstopila sem v svetišče, naslonila vročo, zmučeno glavo na mramornati stebel, ter slušaje burno šumenje kipečih glasov, zrla topo pred se.

In bilo mi je neznosno, blazno hudo, a moliti, nisem znala.

Globok vzdih me je vzdramil. Poleg mene je čepela suha, borna stanka. Prebirala je lesen, začrneli